

Atli Dam á fiskivinnutinginum:

Okkum tørvar fólk við dugnaskapi og áræði at framleiða og selja fiskavørur

Atli Dam: — Tað verður ein stór vanlukka, megna vit ikki at selja annað enn tosk, hýsu og upsa, tá tað av samfelagsligum orsøkum er púra neyðugt í storri mun at dúva upp á meira óvanlig fiskasløg, sum ikki fyrr hava verið seld.

— Vit kunnu og skulu broyta prísir.

Hann er ikki náttúrugivin, men hann er undir ávirkan av slíkum, sum kann gerast við dugnaskapi, virkishugi og framfýsni innan framleiðslu og sølu.

Tann avgerandi spurningurin fyri føroyska samfelagið er tí, hvussu vit útvega ein prís, sum kann lona hvørjum sítt.

— Vit hava tørv á stóra dugnaskapinum og áræðinum aðrastaðni enn í veiðipartinum, og til tað verða bæði miðvís undirvísing átrokandi. Vit siggja nógv størst menning og framtak innan fyri veiðiflotan.

Tí er tað rimiligt politiskt mál at seta sær at minka um studningin og heldur leggja trýst á framleiðslu- og søluliðið. Skal studningur gevast, var hann betur givin til at studla framleiðslu- og sølumenning, segði Atli Dam, lögmaður og fiskimálaráðharri á fiskivinnutinginum í Nordurlandahúsinum herfyri.

Hann vísti eisini á, at vit eiga at minka studningin við umleið 25 mill. kr. um árið, soleiðis at vit kanska kunnu fastfrysta hann um tær 200 mill. kr., sum helst skuldu verið ríkiligt fyri at tryggja, at vit kunnu veidda tey bligva fiskasløgin og fáa neyðuga tíð til at umleggja framleiðsluna, so at vit eisini einaferð í tíðini kunnu avskaffa tær 200 mill. kr.

Ætli mær ikki at halda ein fyrilestur sum soleiðis í smálutum fer út í sjálva fiskaviðgerðina og prísirnar av teimum einstøku vörum og prissving-

ingarnar, men evnið hjá mær er eisini prísaseting, fiskiútflytningur og samfelagsbúskapur. So tað verður meira sæð við samfelagsbúskaparligum eygum, eg ætli mær at víðgera spurningarnar.

Í einum hvørjum samfelag er neyðugt við ávisari samfelagsplanlegging. Eisini í okkara, og hjá okkum er treytin fyri, at ætlanir kunnu halda, at okkara metingar um viðurskiptini í fiskivinnu, fiskiðnaði og útflutningi eru áleið eftirfarandi.

Um setast kann út í kortið á ávisum samfelagssekjum, og um kósir kann haldast, er sostatt í seinasta enda ógvuliga nær tengt at møguleikunum í høvuðsvinnuni.

Vit kunnu semjast um, at tað er ynskiligt at hava stöðugar ella stöðugt vaksandi møguleikar at dúva uppá innan nógv øki ella flest møgulig øki, tí stórar reimingar upp ella niður kunnu forkoma gjørdari planlegging, so-

Atli Dam: — Vit hava eitt gott og rimiligt ráverugrundarlag, tað avgerandi er nú nýhugsan og áræði innan fiskasølu, marknaðarkanningar, og av tí fylgjandi framleiðslu burtur úr ráveruni

leiðis at vit istaðin fyri at stýra sjálv, koma at kenna okkum at verða kastað fyri vág og vind.

Tá vit hugsa um tær ilögur, sum verða gjørdar innan fiskivinnu og tað langa áramál, tær skulu verða galdandi fyri, er avgerandi neyðugt at greina øll viðurskipti, vit kunnu gera ætlanir fyri, og hvussu neyvar hesar ætlanir kunnu vera hvør sær.

Í hesum orðaskifti — sum lagt er upp til á hesum tingi — er hósikiligt at tala um veiðuna/veiðunegðina øðrumegin og framleiðslu/sølu hinumegin ella sølu og marknaðarkækt.

Veiðunøgðin

Eftir tey sera umskiftandi árin í sjeytiárunum, har óvissan um gongdina fiskirættindum viðvíkjandi hevði nógv at týða, eru vit í áttatiárunum komin til eina rættiliga góða fatan av, hvørjar nøgdur vit kunnu veidda. Við meira ella minni neyvri stýring ber eisini til at miða imóti at veidda hesar nøgdur við einum rimiligum veiðikapasiteti.

Ein meting í grovum stríðum, men helst á góðari leið sýnir hesi tøl.

Ein botnfiskaveiða innan føroyskt sjómærk, sum liggur millum 110.000 og

130.000 tons — kanska 140.000 tons — við rimiligum tamarhaldi á veiðikapasitetinum. Tað eru møguleikar fyri at økja nakað um hetta tal, um vit aftrat hesum leggja møguleikar vestri í havi, serliga av kongafiski og blálongu.

Eini 50.000-60.000 tons av fiski, sum vit veidda við smámeskaðum botntroli. Í lötuni verður hesin fiskur landaður til mjøl og lýsi, men tað tykist, sum hetta eisini kann gerast ein varandi møguleiki. Eini 300.000 tons av svartkjáfti til flottrolaveiðu.

Fyri ein part av hesari nøgd keypa vit kvotur aðrastaðni, og er hetta ein spurningur, um hvørji skip vit hava í flotanum; virðið skuldi verið nakað hitt sama. Men umframt tað so eru nøgdur av fiski enn at fáa í altjóðasjógi og ókeypis frá øðrum londum. Her verður serliga hugsað um Svalbard-økið, Flemish Cap og so kvoturnar, vit fáa frá Canada og Íslandi. Í hesum seinastu fornum er møguleikin fyri at leggja ætlanir tó óvissari enn heima hjá sær sjálvum. Vit hava í dag eina teknologi, sum í flestu fornum ger tað møguligt at fáa góð veiðurslit á øllum hesum økjum og tann dugnaskap og virkishugi

innan veiðuna, sum er neyðug.

So tann týðningarmikla partin av heildarroknistykkinum, veiðinøgðina, ber tað í dag til at leggja rættiliga fastar ætlanir fyri.

Framleiðsla

Burtur úr veiðuni skal í dag framleiðast ein vøra. Her er teknologi og dugnaskapur bæði á sjógi og landi avgerandi, men eg skal lata vera við at gera nógv við tað her, tí alt tað, sum liggur aftaná tað at fáa fiskin upp úr sjónum, er so nær tengt at sølupolitikkinum, og hvørjum produktum søluliðið klárar at finna keyparar til, at eyguni vendast móti hinum stóra liðinum í roknistykkinum, fiskaprísir.

Hinir røðararnir hava út í æsir viðgjørt, hvør prísurin er, og hvussu hann verður ásettur, hvussu hann kann broytast, nógv orðaskifti kanska stendst av, um hvør prísurin júst er, men prísurin kann ikki siggjast leysur frá framleiðsluni, ella hvat er tað, søluliðið biður virkini framleiða.

Fiskaprísurin

Gjørt varð vart við undan at vit vita á leið, hvat vit